ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧІННЯ ПОГРОМУ У КВІНС ПАРКУ В ТОРОНТО.

Робітництво кожної країни у своїй боротьбі з визиском та насильством має свої історичні криваві дні. Я не говорю про ті криваві дні боротьби, коли на барикадах, чи на полі бою стрічаються два класові вороги, дві армії класових ворогів. Я говорю про такі поодинокі криваві події, які є предтечами майбутніх боїв, але які іскравісто-свого специфічного характеру назавжди залишаються в памяти робітництва.

Недавно тому, переїжджаючи через місто Шікаго, бачив я ту площу, чи сквєрик Геймаркет, на якій 43 роки тому назад народилося робітничу І. "Україна". На тому сквєрику тоді відбувався робітничий мітінг, що закінчився побоєвищем робітництва і покаранням на смерть двох робітничих провідників. Товариш, що їхав зі мною сказав, що на тому сквєрику поліція збудувала була собі памятник, але на нього якось "випадково" впала стріл кара й роздробила його. Відбудовувати його після цього вже не брався. Ми знаємо, що й після того були в Злучених Державах класові бої, була там справа Сакко и Ванзеті, зараз є там Герронія — але отой сквєрик в Шікаго і звязані з ним події лишаться одними з найяскравших "випадків" в історії визвольної боротьби та робітничого руху в Злучених Державах.

Ніде не було таких величезних кривавих боїв, як в бувшій царській Росії, які закінчилися перемогою пролетарської армії. Але помиж всіма тими боями цілком окремішно стоїть масакра мирної демонстрації перед царською зимовою палатою 9. січня 1905 року. Цей день і нині працюючі Радянського Союзу обходять як цілком окрему годовину поміж чорних днів царсько-поліційського терору. Цей день не стінки дорогий пролетаріятові як велика революційна подія, але як день, в якім цар-батюшка зірвав свою маску перед тим, народом, що ще вірив в його доброту, милосердія й справедливість.

Те, що сталося в Торонто в Кінс парку 13. серпня, хоч своїми розмірами та наслідками не дорівнює петіціонському мітінгу 43 роки дому назад, як 9-му. січня 1905 р. перед царською палатою, але своїм змістом, приготованням з поступком поліції воно дуже близьке до двох вищезгаданих подій. Якщо ми не полічимо жертв в Кінс парку, то тільки завдяки як надто пасивному захованню публики, та тих, на чиї голови посипалися поліційні клоби, обчеси та кінські копита. Але сама поведінка поліції, побоєвище, яке вона улаштувала п'ятитисячній мирній робітничій громаді, цілком спорідніне з тою кровавою бійкою, що її влаштували царські козаки перед зимовою палатою 9-го січня 1905 року.

13. серпня торонтонська поліція сміло й безжалісно зірвала маску з обличчя так вихваляної демократії й показала всім її страшне капіталістичне обличчя. Клобами, обчесами й кінськими копитами вона розтоптала демократичну свободу слова й зібрань, вона сама зірвала й зломила той демократичний закон про право безпечности людини, який вона покликана охороняти. Дрепер показав цілому світові, що демократичний закон — на кінці поліційного клоба.

Ніяка агітація комуністів не показала б так виразно гидкого обличчя демократії, як його показала торонтонська поліція 13. серпня в Кінс парку.

Ось яким назавжди залишиться цей день в історії визвольної боротьби канадійського пролетаріяту.

Відомець.

ДОВКОЛА ПОГРОМУ КОМУНІСТИЧНОГО МІТІНГУ В ТОРОНТО.

Перед нами кілька чисел торонтонських англійських газет з ріжних дат. Всі вони, а головно "The Toronto Daily Star", заповнені далеко більшими статтями про те, що сталось в Кінс парку в Торонто 13. серпня.

Десятки людей, некомуністів висловлюють на сторінках преси думку в цій справі та висловлюють з великим обуренням. Що раз голосніше з тих кіл лине відношення голос протесту проти Дрепера.

Ціла серія різних лейборитських організацій, тред-юніонів, під натиском членства, також гостро засуджують фашістські терористичні торонтонської поліції.

"Daily Star" збирає всі матеріяли домагається інвестигації цієї справи, просить прогомадянство, щоб кожна особа, яка може дати якісь інформації про насильства поліції в Кінс парку, головно про те, як поліція клобами, нагаями та гумовими кийками била публику, може зайти чи написати до "city editor of "The Star".

Репортери "Star" збирають всі відомості, інформації й містять в газеті. Люди заголошуються десятками.

Гері Бредлей впізнав себе на фотографії, що то він лежить на земли, а над ним детектив й поліцаї з затисненими кулаками. (На тій фотографії, яка була вміщена в минулому числі "У.Р.В." — До речі, підаючи за газетою "Star," опис нападу поліції, ми сказали, що то т. МекДоналд лежить на земли; однак правильно має бути так, як підписано під фотографією.)

Генерал Дрепер, сіті медж МекБрайд та суддя Катсворт, всі вони поліційні комішинери, твердять, що й далі будуть поступати після тої самої методи, але публична опінія підимає сильніше голос протесту.

Побиті люди пізнають поліцаїв та детективів, які їх били. Трейд енд Лейбор Кавасіз каже, що судитиме поліцію.

Комуністи повинні мати свободу слова — така загальна опінія здорової, розумної частини публики.

В редакційні статті "Star" з 17-серпня гостро полемізує з консервативною газетою "Globe". Вона каже, що "Globe" зайшла до тої степени проти комуністичної запалості, що після неї, комуністів можна живцем палити на кострі. Реакційні елементи хочуть вину за це звалити на "форейнерів", яких треба перше побити, потім депортувати, але "Star" відповідає, що МекДональд Бак, Смит не є "форейнери".

Товариші, ми потребуємо негайно $3,000, щоб повести цю боротьбу як слід. Ми апелюємо до всіх робітників дати підтримку Лідзі, щоб вона могла боронити товаришів, що були й будуть арештовані, поки закінчиться боротьба. Нам призначено віднести перемогу. Це питання обговорюють сьогодні багато тисяч робітників та інших, які були індиферентні недавно тому.

Відділи Ліги проситься негайно порушити цю справу й поробити старання, щоб жертвувати щось на фонд для боротьби за свободу слова.

Боріться за свободу слова і зборів!

Протестуйте проти капіталістичної несправедливости й поліційної брутальности!

Будуйте Робітничі Оборонні Корпуси й К.Р.О.Л.!

Обєднуйтеся до боротьби й відносіть перемогу!

З братнім поздоровленням,

А. Е. Смит

за генерального секретаря Канадійської Робітничої Оборончої Ліги.

Торонто, Онт., 14. серпня 1929.

ВІДОЗВА КАНАДІЙСЬКОЇ РОБІТНИЧОЇ ОБОРОНЧОЇ ЛІГИ.

Боротьба за свободу слова і свободу зборів у Торонто прибрала інший зворот у вівторок, 13. серпня, коли Комуністична Партія пробувала влаштувати мітінг в Кінс парку в год. 7.30 вечером.

Дрепонований мітінг був брутально розбитий поліцією, яку узброєно до цього й яких допомагали сотки панятих розбишак у цивільним убранні. Як люті звіри кинулися вони серед юрбу робітників з криками "забирайтеся" і т. д.

Багатьох товаришів поліція брутально копала, била клобами по голові, била по обличчю та в інший спосіб знущалася над ними.

Товаришів Стюарта Смита й Мейра Кліга арештовано й обвинувачено в участи в "незаконним зібранні". Переслухання їх справи відбудеться 21-го серпня.

Ця боротьба за свободу слова дотикає всіх робітників Канади. Що вони роблять сьогодні в Торонто, цитаделі реакції й релігійного торизму, вони зробіть завтра в інших містах, якщо робітники будуть сидіти тихо перед лицем цих несправедливих атаків.

Закликаємо всі місцеві комітети й відділи та приналежні частини зробити це некуче пикання частинами обходу памяти Сакка и Ванзеті, що має відбутися 22-го серпня. Той дам дух ненависти боєвих робітників, що замордував Сакка и Ванзеті, є тепер в Торонто.

Також звязать з цим справу гастонських страйкерів, яка є другою справою Сакка и Ванзеті на більшу скалю. Всі ці річи є частиною класової війни, що ведеться сьогодні в людським суспільстві, бо робітники стають більше й більше революційні й успішно робить визов капіталістичний клясі. Боротьба мусить продовжатися без перестанку й кожну завойовану позицію муситься затримати.

НА ПАНСЬКИХ ЛАНАХ ЗАХ. УКРАЇНИ.

Холмська газета "Нове Життя" описує селянську долю на панському лані. Окупована Західня Україна скована панськими путами, й населенню пани повернули панщину — ще гіршу, ще страшнішу, як була колись. За панщини так не катували по цивілізованому, не пакували так в тюрми, не вішали, не розстрілювали стільки, як тепер. Тоді пан уважав селянина своєю власністю, а тому не хотів замучувати його до смерти. Тоді й третини не було стільки тюрем, поліцаїв, здирщиків, як є зараз.

"Нове Життя" з 28. липня пише:

"Саме тепер настала пора найгарячішої праці. Зазвеніли коси в травах, зашмигав серп в житі та пшениці, стогнуть в лісах сокири, шуршать пили, з охом викидають залізні лопати брили вогкої землі з ровів. Десятки тисяч тих, що не мають власного варстату праці, а хочуть — їсти, щоби жити, йдуть на панські добра, і там обливаються потом, вичерпують свої сили в тяжкій праці. В більшости не знають вони обмеженого числа годин праці: працюють від сходу до заходу сонця. Не мають коли розігнути зболіту спину, бо панські доглядачі не позволяють на це, тільки дбають, щоби пан при найменших витратах мав великі зиски.

А пан гуляє собі на березі моря. Випікає виніжене тіло на сонці в тепленькому піску; вечером розважає нудьгу дорогими винами, прилягає красуням на данцінгах.

Він може, бо має за що, на його працюють за півдармо тисячі селян та робітників. Колиби праця оплачувалася, як треба, то пан не мавби змоги розізджати поза границями. Тому і розізджає, що селяни та робітники дістають дурницю за свою працю. Чоловік з злотих на сіножаті, 3 зл. 50 гр. з косою в жнива, 4 зл. з сокирою в лісі, 3—4 зл. з лопатою в рові. Жінка дістає на 25, а молодь на 50 відсотків менше від чоловіка. От вам платня для пролетаря.

Не завидна! Вистарчить їй тільки на хліб та картоплю та на сіке таке убрання, якому тільки й слави, що прикриває тіло. Але це тільки в той час, коли є робота. Забракне її тоді, як то кажуть, зуби на полицю. Жди Максиме заки сонце зійде.

Пан не зверне уваги на твою біду: Що тр його обходить, що ти з голоду пухнеш, що в тебе в хаті вогко, що замерзає вода у відрі, що діти сидять босі та голі. Він дбає тільки про себе. Дбає також про те, щоби до селянської голови не прокинувся проміть класової свідомости. Чим пізніше він завітає до селян, тим довше панувати буде пан".

НОВІ МАСОВІ АРЕШТИ В ГАЛИЧИНІ.

Робітничо-селянські організації в Польщі переживають надзвичайно тяжкі часи. Помимо цего, що частина з них, як Сельроб-Єдність є легальними, не дається їм дозволу на організаційні зібрання, відчити та віча і взагалі на ніяку працю. Зібрання поліція розганяє, а присутніх арештує.

Під Львовом, недалеко Замарстинова тринацять симпатиків ППС-дівиці обговорювали в лісі спосіб організації робітництва. Поліція, що довідалась про цю нараду, визнала це анти-державним вчинком і всіх учасників наради арештувала.

Затрівожила польську владу також масова страйкова акція, яка обхопила українські села. Аби здавити боротьбу проти визиску польська влада наказала нагінку на висунених на чоло страйкового руху людей. Як доносять краєві часописи, до вязниці львівського суду привезла поліція двацять кількох арештованих, яким закидають агітацію за рільним страйком в Бобрецині та Львівщині.

ВІСТИ З БУКОВИНИ

ДАРУНОК НАЦІОНАЛЬНИМ МЕНШОСТЯМ.

Як ставиться до національних меншин теперішне правительство Румунії видно з такого факту: Міністерство штуки рішило видати дозвіл театральним групам національних меншин на вистави під такими умовами: Група мусить мати авторизацію від примарії, що й дозволено давати вистави; мусить мати соціяльну і професійну довідку і складатися з артистів румунських горожан, у виїмкових випадках може дістати дозвіл на заангажування найбільше трох артистів; репертуар мусить бути предложений міністрові і так уложений, щоб він не противився безпечности держави, публичного порядку й добрих обичаїв. Кореспонденцію з властями вестиме в румунській мові; і зложить 100,000 леїв гаранції в державній шадниці.

Коли зважити, що в иншим державах театральні дружини одержують державні субвенції, а в Румунії мусять складати ще кавцію, то з цего виходить ясно, що розпорядок міністра штуки є обчисленій на знищення національної культури меншин.

БЮТЬ І ПЛАКАТИ НЕ ДАЮТЬ.

Партія "Визволення" підняла акцію за приверненням української мови в школах. Центральний комітет цеї партії зголосив в тій цілі ряд віч в чернівецькому окрузі. Та чернівецький префект, націонал-царанїст, заборонив віча, бо, як казав, такі віча є підбурюванням спокійного українського народу. Отже націонал-царанїстична влада не тільки не хоче дати українському народові належних йому прав, але забороняє домагатися цих прав на зборах і вічах.

РУТЕНСЬКА БАЙДУЖНІСТЬ.

Соціяліст, по народности єврей, М. Фаєр ось як характеризує в "Боротьбі" українських націоналістів і їх орган "Час": Вже три місяці борються 30,000 українських робітників і селян з Цанки, Комарівців, Лукавців, Вижниці, Сідятина й других чисто українських громад за своє життя, за свої примітивні людські права. Те, що вони вимагають, є зовсім оправданим і коли загал не був би корумпією и тупою підлістю, то він мусів би стати по сторони бідних господарськи слабших. Румунська преса по перше не є інформована, по друге вона ворожо настроєна супроти робітників. Один покий український буковинський денник "Час" не вважає за відповідне стати в обороні українських робітників.

"КРАСІН" В ПОЛЯРНИХ ЛЬОДАХ.

НАРИС М. ШПАНОВА

(Докінчення)

Юнак напружав всі сили, щоб не вирватися в розпач. Але ж хто стане займатися, що юнакові хочеться жити і що смерть, як би вона прийшла, його мало привабила-б.

Цілий тиждень ми спостерегали зміну днів і ночей на циферблаті нашого годинника. Як краще сонце змінилося туманом, і тоді ми знімали окуляри і давали трохи відпочити нашим стомленим очам.

Так надійшло 12-е липня. Ми дотли одного з собак. Труп другого лежав в запасі. Два ледве жили. Тепер у нас уже не було навіть сил на те, щоб вдаватися до гімнастики і прогулюватися, а, проте, я примушував себе і Вана Донгена що-дня обходити увесь Фойн.

Це був єдиний спосіб боротися із знесиленням і цингою. Всю решту часу ми спали у своїх мішках.

Було вже за південь, коли мені здалося, що я чую виття пароплавної сирени. Я розбудив Вана Донгена і разом з ним ми побачили неподівано видовище, коливаючись у сутінковому морі напромаджених льодів, повз нас із заходу на схід повільно рухався корабель. На двох величезних жовтих трубах я розгледів у блюкль п'ятикутні червоні зірки. Я збагнув, що це ваш "Красін", хоч відтоді як я покинув "Братанцю", я нічого не знав про вашу роботу. Ми знали тільки про те, що ви вийшли на північ.

Ви не помітили наших сигналів і простували на схід. У нас ще лишалась надія на те, що, повертаючись на захід, ви нас помітите. Але хто-ж міг знати, коли це буде? Багато годин ми сумно дивились на пасма диму "Красіна", аж поки він зник.

Ми вирішили, що тепер нам треба чекати на ваше повернення. Однак, того-ж таки дня або, правильніше, вночі тої доби, ми почули гул літаків. Це на ваше радіо за нами прийшли з Кінгсбею шведські літуни. Мене брав сумнів, щоб їм пощастило сісти коло Фойну, бо-ж я не бачив жадної великої льодини. Однак, на величному полі, приблизно метрів з двісті, сісти, виявилось, можна. Напружуючи останні сили, ми з Ван Донгеном кинулися до наших рятівників і, погрузаючи у воді і перелізаючи на четирьох через тороси, дістались до літунів. За нами-ж тут було витя двох собак, що ще були живі. Один з них зробив спробу йти за нами, але він був дуже слабий для того, щоб вдержатися на береговій кручі. Він зірвався і сторчав в море. Його товариш, що зостався тепер самотній на Фойні, жалібно вив, піднявши свій писок в небо".

З почуттям здивування дивився я на цього маленького італійця, так несхожого на своїх земляків з "Чіта-ді-Мілано".

Моя полька поїхала, і ми повільно пішли до Ню Олесунду, над яким стояли рідкі шмаття туману. У середині бухти Кінгсбею самотньо стирчали жовті труби "Красіна".

Дужим рухом Сорра відштовхнув мою шлюпку, і налігаючи на весла, я став підходити до "Красіна", оточеного льодинами, що сповнили всю бухту. Як мало спільного у цих льодин, що відірвалися від льодовців, і тими плавучими льодинами, які ми раз-у-раз зустрічали в відкритому морі!

Я гребу. Шлюпка швидко біжить до "Красіна". А за кермою моєї шлюпки на сірій кручі високого скелястого берегу стоїть маленький, затягнений в сірий мундір чоловік. Сорра зостається тут зимувати.

В Ставангер.

О 1-ій годині яскраво сліпучої ночи проти 25. липня. Із високих жовтих труб "Красіна" густими пасмами здіймається чорний дим. Коло носового брашпіля стоїть боцман Кудзелько і за вказівками Пал Акимича керує підніманням якірного ланцюга. На штурманському містку коло борту, поклавши сухорляву руку на держак телеграфу, чекає Бачманів. Ланцюг піднято. Бачманів взяв держак до себе, і твипти зняли піняві хвилі за кормою.

Обвівши широку дугу в бухті Кінгсбею, "Красін" пішов в відкрите море, наздоганяючи тумашу хвилю. Заду, сліпучо виблискуючи під промінням північного сонця, провожають нас білі шапки гострих тріюнбергенських гір. Голубіючи між ними, широкою крижаною рікою зникають в далеких урвищах гладенькі дороги льодовців.

В кутку малюсенької бухточки блищить широкими крилами "Ю.Г.І.", а за ним невеличким жовтим конусом намет Чухновського. Його поли спущені, шість чоловіка сплять в ньому, загорнувшись у хутряні мішки. На тонесенькій щоглі полощеться червоний прапрець, що посилає останнє привітання далекому півдню.

Ми йдемо в Ставангер на південь, де під промінням яскравого сонця зеленіють ниви і голубіють теплі води фіорду.

"Красін" іде на південь, щоб лікувати свої рани після тяжких боїв з полярною кригою.

(Кінець.)

Товариші! Відновляйте передплату одинокої робітничої газети "Укр. Роб. Вістей"!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВСЮДНЮЙТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ Й ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" одинокий український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: $4.00 на рік, $2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" одинокий фармерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: $2.00 на рік, $1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦЯ" одинокий журнал в українській мові для працюючого жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: $1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"СВІТ МОЛОДІ" одинокий журнал в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повищі часописи й журнали посилайте або на імя кожного часопису зокрема, або на імя й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd.

Cor. Pritchard & McGregor St., Winnipeg, Man.